

Onderbouwde keuzes voor gezondheid en perspectief: position paper geitenhouderij en omwonenden

Context

De gezondheid van omwonenden is essentieel voor de continuïteit, legitimiteit en het maatschappelijk draagvlak van de geitensector. Daarom werkt de sector met overheid en onderzoeksinstituten samen in nader onderzoek.

In de afgelopen jaren hebben de onderzoeksprogramma's IVG en VGO uitgebreid onderzoek verricht naar de gezondheid van omwonenden van veehouderijen. Een integrale onafhankelijke review van het totale VGO-onderzoek heeft echter nooit plaatsgevonden. Tegen deze achtergrond heeft Platform Melkgeitenhouderij aan Stat-Gent (Universiteit Gent) gevraagd een onafhankelijke review uit te voeren op basis van de openbare gegevens uit de VGO-rapporten.

De review van Stat-Gent concludeert dat de beschikbare bewijslast geen oorzakelijk verband aantoont en daarmee geen sluitend verband levert. De Gezondheidsraad beschouwt op basis van de totale beschikbare onderzoeksgegevens een causaal verband als waarschijnlijk, terwijl Stat-Gent aangeeft dat deze kwalificatie een brug te ver lijkt.

Implicaties voor beleid

De gezondheid van omwonenden en de toekomstbestendigheid van de sector zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Onvoldoende onderbouwde of ineffectieve maatregelen schaden uiteindelijk beide belangen: omwonenden krijgen geen aantoonbare gezondheidswinst en de sector verliest vertrouwen en maatschappelijk draagvlak. Op dit moment wordt in samenwerking tussen Rijk, onderzoeksinstituten en de sector nader onderzoek uitgevoerd. Het is belangrijk dat deze onderzoeken worden voortgezet. Het is daarom van belang dat, wanneer er maatregelen worden voorbereid, die proportioneel zijn en gebaseerd op huidige kennis. Deze maatregelen moeten tijdelijk en omkeerbaar van karakter zijn. Daarnaast is versnelling nodig van onderzoek, transparantie en onafhankelijke toetsing, zodat op korte termijn sterkere evidentie ontstaat voor eventuele aanvullende maatregelen of aanscherpingen.

Concrete aanbevelingen

De beoordeling door Stat-Gent is gebaseerd op publiek beschikbare informatie uit de VGO-rapporten. Om vertrouwen te versterken en beleidsbeslissingen beter te onderbouwen is toegang tot onderliggende data noodzakelijk.

1. Open data en onafhankelijke heranalyse

Publiceer een uitvoeringsplan waarin wordt vastgelegd hoe relevante onderzoeksdata toegankelijk worden gemaakt voor onafhankelijke onderzoekers.

2. Transparante communicatie en governance

Stel een onafhankelijke begeleidingsgroep in met vertegenwoordigers uit statistiek, epidemiologie, geneeskunde, omwonenden en de sector. Publiceer voortgang, analysemethoden en resultaten actief en openbaar.

Oproep aan politiek en ministerie

De gezondheid van omwonenden staat voorop en de sector wil actief bijdragen aan oplossingen. Daarom is het zinvol dat de huidige onderzoeken naar bacteriële emissies doorgaan. Wat we vragen is antwoord op de vraag die ook de Gezondheidsraad zelf nog niet kan beantwoorden: wat is het mechanisme? Pas als dat bekend is, kunnen gerichte en aantoonbaar effectieve maatregelen worden ontworpen.

Om die vraag te kunnen beantwoorden is onafhankelijke review van de bestaande analyses nodig. Daarvoor is transparantie van de data een vereiste. Voor een publiek onderzoek met deze beleidsimpact moet het mogelijk zijn voor onafhankelijke onderzoekers om de data te toetsen. Een dataset met dezelfde structuur als de VGO-data maakt dat mogelijk zonder privacybezwaren. Dit is standaardpraktijk bij impactvol publiek onderzoek.

Wij roepen politiek en ministerie op om snel, transparant en gezamenlijk te handelen: geef opdracht tot een onafhankelijk heranalyse-traject volgens open-data-principes en zorg voor een transparant monitoringsproces met duidelijke evaluatiecriteria. Bovendien, zolang een causaal verband niet is vastgesteld, moeten proportionele en herzienbare maatregelen de voorkeur krijgen boven onomkeerbare ingrepen.

Alleen via een combinatie van directe actie, transparantie en wetenschappelijke zorgvuldigheid ontstaat beleid dat zowel gezondheid beschermt als maatschappelijk vertrouwen versterkt.